

УДК 330.675

Левченко В. П., д.е.н., професор,
професор кафедри фінансів та бізнес-консалтингу
Чернишов М. О., аспірант,
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Тези присвячено дослідженню та аналізу теоретичних і практичних актуальних аспектів системи управління фінансовою безпекою банків в умовах сталого розвитку, з метою визначення сутності та основних компонентів фінансової безпеки банківської системи України.

Банківський сектор України попри розпочату війну продовжує безперебійно працювати, реалізуючи при цьому заходи щодо посилення своєї стійкості, міцності та безпеки. Один із ключових аспектів збереження стабільності та фінансової безпеки банківської системи України характеризується сталістю платежів та збереженням роботи банківської системи в цілому. Фінансова безпека банківської системи України є підґрунтям стабільної, конкурентоспроможної, сфокусованої на європейських стандартах, діяльності та визначає перспективні вектори подальшого розвитку всього банківського сектору в умовах сталого розвитку країни. Безпека банківського сектору є тим механізмом фінансової безпеки країни, від якого залежить фінансово-кредитна політика держави, а сам стан банківського сектора визначає рівень фінансово-кредитної безпеки та рівень фінансової безпеки держави.

Ключові слова: банківська система, фінансова безпека, банківський сектор, сталий розвиток, механізм фінансової безпеки, фінансовий стан банку, рентабельність, кредитний портфель.

Повномасштабна війна та масовані терористичні атаки на енергетичну

інфраструктуру й спровоковане цим подальше погіршення стану економіки країни визначають основні джерела ризиків для фінансової стабільності банківської системи України. Фінансові установи продовжують безперервно працювати, попри енергетичний терор та руйнування цивільної інфраструктури. Банки реалізують заходи, що посилюють їхню стійкість до операційних ризиків і надають змогу зберегти безперервність роботи навіть в умовах тривалого знеструмлення енергетичної системи. Постійність платежів та збереження роботи банківської системи характеризують один із ключових аспектів збереження стабільності та фінансової безпеки банківської системи України [3].

Фінансова безпека банківської системи України є підґрунтям стабільної, конкурентоспроможної, сфокусованої на європейських стандартах, діяльності та визначає перспективні вектори подальшого розвитку всього банківського сектору в умовах сталого розвитку країни. Національна програма НБУ щодо посилення вимог до безпеки функціонування банківських установ спрямована на модернізацію всієї банківської системи таким чином, щоб остання могла відповідати сучасним викликам сьогодення, особливо це стосується періодів криз в умовах війни [5]. Безпека банківського сектору є тим механізмом фінансової безпеки країни, від якого залежить фінансово-кредитна політика держави. Саме стан банківського сектору і визначає рівень фінансово-кредитної безпеки, а отже, і рівень фінансової безпеки держави [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що проблематика фінансової безпеки банківської системи є актуальним питанням у багатьох вчених-економістів, таких як: О. І. Барановський, О. Б. Васильчишин, В. В. Вудвуд, В. А. Гамза, Я. В. Стельмах, Ю. А. Глущенко, Т. Г. Кубах, Є. Ю. Руденко, А. Є. Лісняк, І. М. Міро, Є. Ю. Мордань, О. С. Журавка, К. В. Діденко, Я. І. Кравченко, Л. А. Приступа, В. В. Коваль, Б. В. Федорущенко, О.Й. Шевцова та багато інших. Проте, незважаючи на велику кількість наукових праць, присвячених фінансовій безпеці банківської системи, єдиного комплексного підходу щодо визначення даного поняття досі немає.

Фінансова безпека банківського сектору розглядається у таких фокусах: по-перше – це фінансові наслідки діяльності банківських установ, як для країни в цілому, так і для окремих стейкхолдерів банку; по-друге – це недопущення й можливе запобігання існуючим та майбутнім загрозам фінансовому потенціалу банківської системи країни, НБУ та окремим банківським установам. Таким чином, фінансова безпека окремого взятого банку є невід’ємним складовим елементом безпеки всього банківського сектору країни. Серед домінантів фінансової безпеки банківської системи можна виділити такі: досягнення та утримання на відповідних позиціях рівноважного стійкого фінансового стану банку; забезпечення ефективної конкурентоспроможної діяльності банківського сектору; можливість передчасної діагностики щодо виявлення проблемних питань та слабких місць у діяльності та стратегії розвитку банків; оптимізація ризиків банківської діяльності через відповідний механізм хеджування [1;2].

Зазначимо, що збільшення рентабельності активів та капіталу банків України, можна інтерпретувати як один з елементів забезпечення фінансової безпеки банківської системи, який характеризує позитивну внутрішню політику банку, синергію всіх його складових елементів та висококваліфікований топ-менеджмент банківського сектору.

Також фінансову безпеку банківської системи характеризує кредитний портфель (сукупність виданих банком кредитів, які на певну дату поки не погашені, тобто, знаходяться в користуванні позичальників). Кредитний ризик й надалі залишається найбільшою загрозою для забезпечення фінансової безпеки всієї банківської системи [5]. Ринкове кредитування відновлюватиметься лише із поживленням економіки.

Серед заходів фінансової безпеки банківської системи також можна відмітити операційну прибутковість, яка забезпечує банкам основну траєкторію захисту для поглинання кредитних збитків.

Висновки. В умовах сталого розвитку актуальність фінансової безпеки банківської системи України набуває особливого значення, оскільки воєнний стан та військові дії так чи інакше впливають на безпеку фінансових ресурсів

банків, захист інформації клієнтів, майна та активів персоналу. Особливо нагальними є питання щодо забезпеченості повернення кредитів, збільшення прибутковості та рентабельності банківської діяльності, мінімізації банківських ризиків та гарантування повернення вкладів населення (депозитів).

Як висновок, можна стверджувати, що для забезпечення фінансової безпеки банківської системи в умовах сталого розвитку необхідно дотримуватись таких правил: утримувати фінансову стійкість та незалежність на високому рівні; підтримувати та генерувати свій технологічний, фінансовий та управлінський потенціали; проводити постійну оптимізацію структурного механізму діяльності банку; недопущення витоку інформації та комерційної таємниці; синергійний розвиток та збереження всіх складових забезпечення фінансової стабільності та безпеки банку. Отже, фінансова безпека банківської системи є важливою складовою фінансової й національної безпеки країни та таким станом банківської установи, що характеризується збалансованістю і стійкістю до впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, її здатністю досягати поставлених цілей і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення стійкого розвитку.

Література

1. Васильчишин О. Б. Концентрація банківської діяльності та її вплив на фінансову безпеку банківської системи України / О. Б. Васильчишин // Український журнал прикладної економіки. - 2017. - Т. 2, № 1. - С. 28-40.
2. Вудвуд В. В. Фінансова безпека банків як один із складників фінансової безпеки держави / В. В. Вудвуд, Я. В. Стельмах // Молодий вчений. - 2019. - № 12(1). - С. 24-27.
3. Звіт про фінансову стабільність (bank.gov.ua)
<https://bank.gov.ua/ua/stability/report>
4. Федорущенко Б. Формування системи забезпечення фінансової безпеки банківського сектору / Б. Федорущенко, О. Барановський // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2021. - № 5. - С. 16-27.
5. Шевцова О.Й. Стратегія управління фінансовою безпекою банку / О.Й. Шевцова // Збірник наукових праць Одеського національного економічного університету, №8 (297), 2022. - С. 65-70.